

Unia gospodarcza i walutowa

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Covid-19: reakcja UE na skutki gospodarcze*, dostępny w internecie: consilium.europa.eu [dostęp 2.06.2021 r.].
- Źródło: Hubert Kozieł, *Polityka EBC bije w zyski banków centralnych*, 14.01.2021 r., dostępny w internecie: parkiet.com [dostęp 2.06.2021 r.].
- Źródło: *Euro w Polsce. Przez pandemię znów nie spełniamy kryteriów*, 4.01.2021 r., dostępny w internecie: money.pl [dostęp 2.06.2021 r.].

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii **„Repetytorium”**.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu unii gospodarczej i walutowej oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących unii gospodarczej i walutowej.
- Scharakteryzujesz znaczenie unii gospodarczej i walutowej dla integracji europejskiej.
- Przedstawisz rozwój unii gospodarczej i walutowej.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

wyjaśnij

twoim zadaniem jest zrekonstruowanie związku przyczynowo-skutkowego, opisanie od początku do końca, o co chodzi i dlaczego;

scharakteryzuj

należy przeanalizować genezę, przebieg oraz konsekwencje danego procesu czy zjawiska, wymieniając uczestników wydarzeń (postacie, organizacje) lub inne istotne elementy;

porównaj

twoim zadaniem jest zestawienie wydarzeń, zachodzących procesów, danych itp. pod kątem występujących między nimi podobieństw oraz różnic;

rozstrzygnij

w tym wypadku oczekiwana odpowiedź jest jedna: „tak” lub „nie” – oczywiście wraz z uzasadnieniem, ale bez formułowania własnych ocen;

rozważ

należy tu sformułować zarówno argumenty, jak i kontrargumenty, czyli „za” i „przeciw”, wartościując słuszność danego rozumowania;

ocień

to polecenie pozwala ci przedstawić własną, subiektywną opinię na temat opisywanych zjawisk i procesów;

każda przedstawiona ocena – o ile będzie dobrze uzasadniona – zostanie uznana, dlatego też kluczową rolę odgrywa umiejętność budowania argumentacji;

udowodnij

w poleceniu tym zawarta jest teza, a twoim zadaniem jest stworzenia krótkiej narracji z podaniem argumentów na rzecz jej prawdziwości;

uzasadnij

zadanie podobne jak powyżej, ale w tym przypadku powinno się określić sposób

rozumowania, który umożliwia postawienie danej tezy;

wykaż

należy tu wykazać prawdziwość lub nieprawdziwość związków przyczynowo-skutkowych, odnoszących się do tezy; podaj, wymień, wskaż – takie polecenia występują w zadaniach półotwartych, w których jest miejsce na twoją odpowiedź; podajesz wtedy pojęcie, nazwę własną (pełną, bez skrótów), imię i nazwisko osoby itp.

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

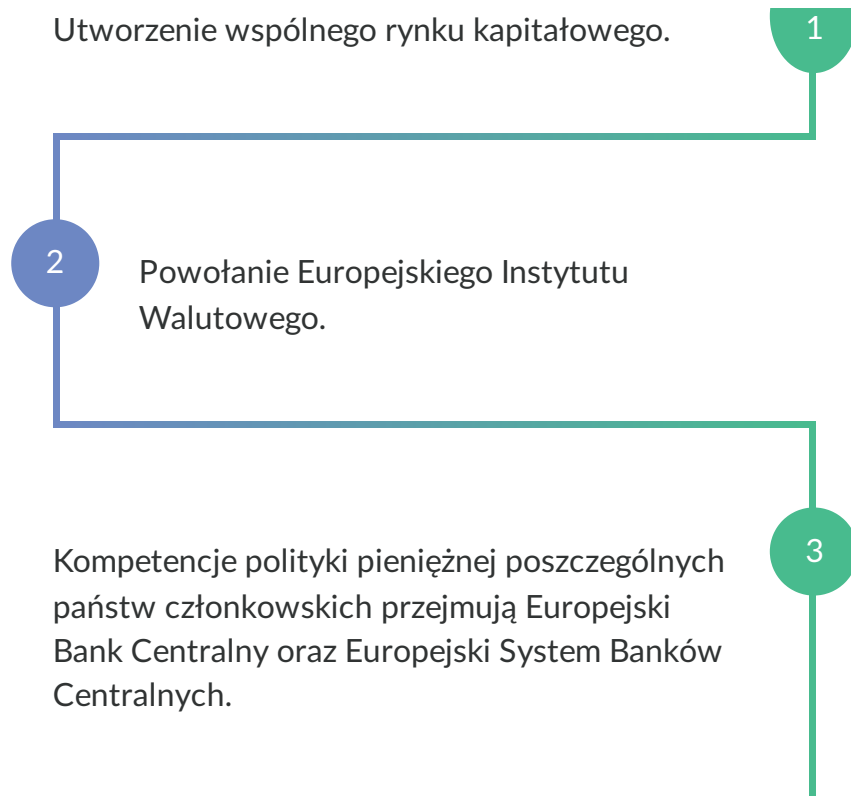
Unia gospodarcza i walutowa

Unia gospodarcza i walutowa (UGiW) stanowi kolejny krok – po unii celnej – służący integracji gospodarczej Europy. Dzięki niej doszło do wprowadzenia wspólnej waluty euro oraz do powstania Europejskiego Banku Centralnego (EBC). UGiW opiera się na współpracy międzypaństwowej w zakresie czterech wolności (swobodnego przepływu osób, towarów, usług i kapitału) oraz na ujednoliceniu polityki pieniężnej i cenowej do czasu powstania EBC.

Idea powołania do życia takiej unii pojawiła się już pod koniec lat 60. XX w. W 1970 r. powstał plan [Wernera](#), nie doszedł on jednak do skutku z powodu załamania ówczesnego systemu monetarnego. W 1972 r. powołano Europejski Fundusz Współpracy Walutowej, a sześć lat później (1978 r.) na wniosek Francji i Niemiec Rada Europejska podjęła decyzję o utworzeniu Europejskiego Systemu Walutowego, który wprowadzono w 1979 r. W tym czasie rozpoczęto też prace nad Jednolitym aktem europejskim, na podstawie którego utworzono wspólny rynek wewnętrzny. Był to kolejny krok w kierunku wprowadzenia wspólnej waluty. Najpierw ustanowiono wspólną walutę rozliczeniową – „[ecu](#)”. W 1989 r. [Jacques Delors](#) zaproponował Pakiet Delorsa I dotyczący strategii wprowadzania w życie UGiW.

Harmonogram działań

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Dzięki temu pakietowi w 1999 r. wprowadzono wspólną walutę euro w obiegu bezgotówkowym między państwami, a w 2002 r. banknoty i monety euro zostały wyemitowane i wprowadzone do powszechnego obiegu. Warunki przystąpienia do strefy euro są ściśle określone w [kryteriach konwergencji](#).

Europejski System Walutowy (EMS)

Pozwala na utrzymanie stabilnych kursów wymiany walutowej między krajami członkowskimi. Działa na podstawie mechanizmu kursowo-interwencyjnego, polegającego na uruchomieniu działań interwencyjnych przez banki centralne państw członkowskich, jeśli zostanie przekroczona ustalona stopa wahań kursowych. Powołanie EMS służyło utworzeniu wewnętrznego rynku Wspólnot i powstaniu wspólnej jednostki walutowej „ecu”. System ten wszedł w życie w 1979 r.

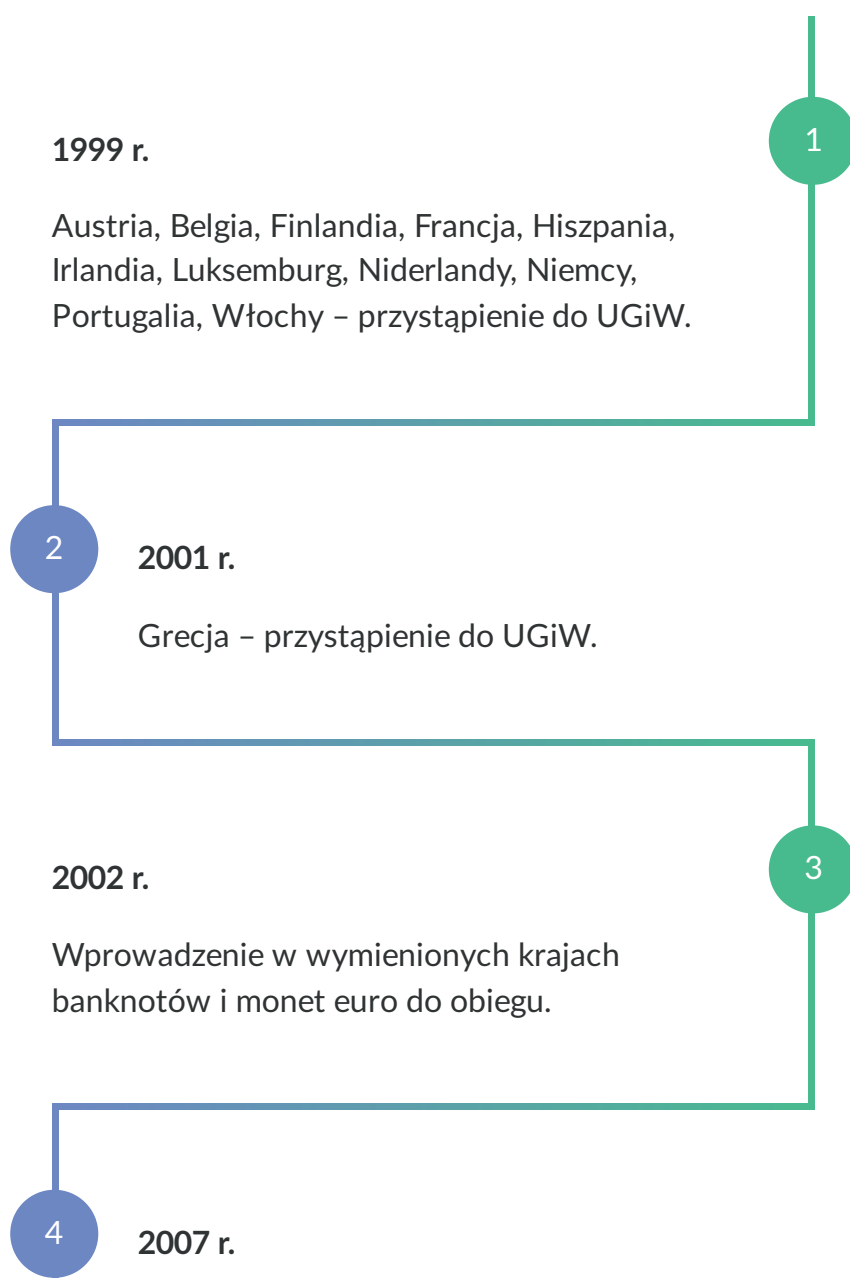
Początkowo w EMS uczestniczyło osiem państw członkowskich EWG (za wyjątkiem Wielkiej Brytanii), a po 1989 r. dołączyły do nich kolejne państwa: Hiszpania, Wielka Brytania, Portugalia, Austria oraz Finlandia. Uczestnictwo w Systemie Walutowym jest obecnie jednym z warunków przyjęcia państwa do unii gospodarczej i walutowej (UGiW) oraz strefy euro.

Strefa euro

Warunki przystąpienia do strefy euro (zwanej też euroobszarem i euro-landem) określają **kryteria konwergencji** zawarte w traktacie z Maastricht. Podstawowymi warunkami są:

- stopa inflacji nie wyższa niż 1,5 pkt proc. od średniej w krajach UGiW o najniższych wskaźnikach;
- długoterminowa **stopa procentowa** (10-letnich obligacji skarbowych) nie wyższa niż 2 proc. od średniej w trzech krajach UE osiągających najlepsze wyniki w zakresie stabilizacji cen;
- **deficyt budżetowy** nie wyższy niż 3 proc. PKB;
- **dług publiczny** nie większy niż 60 proc.

Kalendarium przystąpienia państw do UGiW oraz wprowadzania euro

Słowenia – przystąpienie do UGiW
i wprowadzenie euro.

5

2008 r.

Cypr, Malta – przystąpienie do UGiW
i wprowadzenie euro.

6

2009 r.

Słowacja – przystąpienie do UGiW
i wprowadzenie euro.

7

2011 r.

Estonia – przystąpienie do UGiW
i wprowadzenie euro.

8

2014 r.

Łotwa – przystąpienie do UGiW
i wprowadzenie euro.

9

2015 r.

Litwa – przystąpienie do UGiW i wprowadzenie
euro.

Spośród 15 państw UE (tzw. starej Unii) do UGiW nie należą jedynie Dania i Szwecja. Niektóre państwa spoza UE podpisały również umowę z UGiW o udziale we wspólnej walucie. Są to: Monako, San Marino i Stolica Apostolska (Watykan). Walutą euro posługują się w obiegu wewnętrznym również mieszkańcy Andory, Czarnogóry i Kosowa. Do UGiW należała jako członek UE Wielka Brytania, która jednak pozostała przy własnej walucie (funt). Obecnie stosunki ze Zjednoczonym Królestwem reguluje odrębna umowa o handlu i współpracy.

Słownik

ecu

jednostka rozliczeniowa w Europejskim Systemie Monetarnym używana w latach 1979–1998

dług publiczny

ogólne zadłużenie danego kraju

deficyt budżetowy

różnica między dochodami budżetu państwa a wydatkami odnotowanymi w danym okresie

stopa procentowa

koszt kapitału, który trzeba zapłacić, pożyczając od kogoś pieniądze

kryteria konwergencji

warunki, które pozwalają ocenić, czy państwo członkowskie jest gotowe do przyjęcia euro i czy jego przystąpienie nie narazi jego samego ani innych państw strefy na ryzyko ekonomiczne

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się z wykresem. Wskaż, jakie ważne dla ekonomii wydarzenia miały miejsce w czasie przedstawionym na wykresie. Zastanów się, czy i jaki miały wpływ na odpowiedzi respondentów.

Czy zgodził(a)by się Pan(i) na zastąpienie polskiego pieniądza (złotego) wspólnym dla wielu państw pieniądzem – euro?

data : I 2002

zdecydowanie_tak : 35

raczej_tak : 29

raczej_nie : 13

zdecydowanie_nie : 9

trudno_powiedzieć : 14

data : I 2007

zdecydowanie_tak : 19

raczej_tak : 25

raczej_nie : 26

zdecydowanie_nie : 20

trudno_powiedzieć : 10

data : XI 2008

zdecydowanie_tak : 19

raczej_tak : 28

raczej_nie : 21

zdecydowanie_nie : 24

trudno_powiedzieć : 8

data : I 2009

zdecydowanie_tak : 24

raczej_tak : 28

raczej_nie : 18

zdecydowanie_nie : 20

trudno_powiedzieć : 10

data : III 2009

zdecydowanie_tak : 24

raczej_tak : 29

raczej_nie : 21

zdecydowanie_nie : 17

trudno_powiedzieć : 9
data : IV 2010
zdecydowanie_tak : 15
raczej_tak : 26
raczej_nie : 24
zdecydowanie_nie : 25
trudno_powiedzieć : 10
data : III 2011
zdecydowanie_tak : 11
raczej_tak : 21
raczej_nie : 29
zdecydowanie_nie : 31
trudno_powiedzieć : 8
data : I 2012
zdecydowanie_tak : 9
raczej_tak : 23
raczej_nie : 25
zdecydowanie_nie : 35
trudno_powiedzieć : 8
data : VII 2012
zdecydowanie_tak : 10
raczej_tak : 15
raczej_nie : 28
zdecydowanie_nie : 40
trudno_powiedzieć : 7
data : II 2013
zdecydowanie_tak : 10
raczej_tak : 19
raczej_nie : 26
zdecydowanie_nie : 38
trudno_powiedzieć : 7
data : X 2014
zdecydowanie_tak : 9
raczej_tak : 15
raczej_nie : 27
zdecydowanie_nie : 41
trudno_powiedzieć : 8

Oprac. na podst.: CBOS, *Narastanie obaw związanych z wprowadzeniem euro*, Komunikat z badań nr 151/2014, cbos.pl [dostęp 21.07.2020 r.].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Na podstawie wykresu scharakteryzuj stosunek Polaków do przyjęcia wspólnej waluty.

Ćwiczenie 2

Zdecyduj, czy jesteś za przyjęciem euro przez Polskę. Uzasadnij swój wybór.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż kraje nienależące do strefy euro.

☐ Litwa

☐ Finlandia

☐ Chorwacja

☐ Dania

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Przyporządkuj do właściwych kategorii korzyści i koszty związane z wprowadzeniem przez Polskę waluty euro.

korzyści (krótki okres)

ograniczenie ryzyka kursowego

wzrost gospodarczy

korzyści (długi okres)

wpływ Polski na decyzje Europejskiego Banku Centralnego

wzrost cen

koszty (krótki okres)

boom konsumpcyjny

wystąpienie kosztów administracyjnych

spadek stóp procentowych

koszty (długi okres)

utrata autonomicznej polityki pieniężnej i kursowej

Ćwiczenie 4

Wskaż, jaka instytucja ma wyłączne prawo do emisji banknotów i monet euro.

Ćwiczenie 5

Przyporządkuj państwa do lat, w których przystąpiły one do strefy euro.

Połącz wydarzenia z datami

2007,
2008,
2014,
2002,
2011,
2015,
2009

Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Włochy	
Słowenia	
Cypr, Malta	
Słowacja	
Estonia	
Łotwa	
Litwa	

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

“ *Euro w Polsce. Przez pandemię znów nie spełniamy kryteriów* ”

Polska w strefie euro? Nawet jeśli zmieniałaby się wola polityczna, na lata utraciliśmy formalną możliwość przyjęcia wspólnej waluty. (...)

Kryzys wywołany pandemią koronawirusa spowodował, że kryteria otwierające nam drogę do euro zostały zaprzepaszczone. Obecnie nie spełniamy już wymogów do starania się o przyjęcie wspólnej waluty - pisze „Rzeczpospolita”.

Mimo braku woli politycznej, aby starać się o wejście do strefy euro, polska gospodarka była gotowa na ten krok. Spełnialiśmy wszystkie kryteria. Teraz okienko do euro zostało na lata zamknięte, twierdzą ekonomiści, z którymi rozmawiał dziennik.

Zapowiadany na 8 proc. PKB deficyt finansów publicznych w 2021 r., to daleko ponad wymagany przez UE limit 3 proc. Polska ma też potężny dług. Jak wskazuje „Rz”, granicę 60 proc. PKB mogliśmy przekroczyć już w 2020 r., a w 2021 r. dług ma rosnąć dalej. Nie spełniamy więc warunków fiskalnych.

Problemem są też ceny i ich stabilność. Inflacja drenowała kieszenie Polaków w 2020 r. i podobnie będzie w 2021 r. Kiedy w Polsce mieliśmy 3,4 proc. inflację, a ceny rosły, w strefie euro zmierzały wprost w odwrotnym kierunku – deflacji.

Pozostał jeden warunek, który wciąż spełniamy. Chodzi o kryterium stabilności długoterminowych stóp procentowych. Nie powinny być one 2 pkt proc. wyższe niż w trzech najstabilniejszych pod względem cen państw członkowskich, zauważa dziennik.

Źródło: *Euro w Polsce. Przez pandemię znów nie spełniamy kryteriów*, 4.01.2021 r., dostępny w internecie: money.pl [dostęp 2.06.2021 r.].

Zaznacz, które stwierdzenie jest prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Deficyt finansów publicznych, według kryteriów strefy euro, ma wynosić maksymalnie 8 proc.	☐	☐
Długoterminowe stopy procentowe w Polsce w I kwartale 2021 r. nie były wyższe o więcej niż 2 pkt. od takich samych stóp procentowych w trzech najstabilniejszych pod względem cen państw członkowskich UE.	☐	☐
Wśród warunków fiskalnych przyjęcie do strefy euro jest deficyt budżetowy wynoszący max. 60 proc. PKB.	☐	☐
Deficyt budżetowy w Polsce w 2021 r. ma, według założeń, wynieść 3 proc.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

((Hubert Koziół

Polityka EBC bije w zyski banków centralnych

W ramach programu TLTRO EBC oferuje bankom komercyjnym długoterminowe pożyczki oprocentowane nawet na minus 1 proc. Warunkiem ich otrzymania jest zobowiązanie banku, że będzie hojnie udzielał kredytów spółkom. W 2020 r. banki centralne ze strefy euro udzieliły 1,6 bln euro pożyczek w ramach tego programu. I te pożyczki zjadają część ich zysków (uzyskiwanych m.in. z programu QE).

Estoński bank centralny prognozuje, że w 2021 r. będzie miał stratę netto wynoszącą 10 mln euro.

– Koszty działań podjętych, by utrzymywać warunki kredytowe dla spółek i ludzi tak korzystne jak to możliwe, przyczyniły się do ostrego spadku naszych przychodów – stwierdził Madis Muller, prezes Banku Estonii. Austriacki Bank Narodowy nie spodziewa się natomiast żadnego zysku. Holenderski bank centralny sygnalizował, że jego zysk za 2020 r. będzie mniejszy, ale nie precyzuje o ile.

– Niższe oprocentowanie pożyczek udzielanych w ramach operacji TLTRO bez wątpienia uderzy w zyski banków centralnych ze strefy euro, w tym łotewskiego – prognozuje Janis Silkalans, rzecznik Banku Łotwy.

Rząd Niemiec nadal spodziewa się, że Bundesbank przekaze mu w 2021 r. do budżetu 2,5 mld euro zysku. Bundesbank nie wypowiadał się jednak jeszcze, co do tego jak duży ten zysk może być.

Tymczasem amerykański Fed przekazał Departamentowi Skarbu 88,5 mld USD z zysku wypracowanego za 2020 r. Szwajcarski Bank Narodowy będzie spodziewał się natomiast 21 mld franków zysku za zeszły rok, którym podzieli się z rządem Szwajcarii, władzami kantonów oraz prywatnymi akcjonariuszami.

Źródło: Hubert Koziół, *Polityka EBC bije w zyski banków centralnych*, 14.01.2021 r., dostępny w internecie: parkiet.com [dostęp 2.06.2021 r.].

Wyjaśnij, jak polityka EBC w ramach programu TLTRO (z ang. targeted longer-term refinancing operations), czyli wsparcia dla akcji kredytowej banków komercyjnych, wpływa na finanse publiczne państw.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

“ *Covid-19: reakcja UE na skutki gospodarcze*

21 lipca przywódcy UE uzgodnili pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR o nazwie Next Generation EU, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Obecnie pakiet ten jest przedmiotem prac legislacyjnych, które zakończą się w 2021 r.

Obok pakietu przywódcy uzgodnili także długofalowy budżet UE na lata 2021–2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację ekologiczno-cyfrową oraz w odporność. Wraz z kwotą 540 mld EUR już wyasygnowaną na 3 zabezpieczenia (dla pracowników, firm i państw członkowskich) łączny unijny pakiet odbudowy ma wartość 2 364,3 mld EUR.

10 listopada 2020 r. Parlament Europejski i Rada osiągnęły wstępne porozumienie w sprawie tego pakietu. Szczyt Rady Europejskiej 10–11 grudnia 2020 r. pozwolił rozstrzygnąć zastrzeżenia związane z tym porozumieniem, torując drogę do przyjęcia pakietu.

11 lutego 2021 r. Rada przyjęła rozporządzenie ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Instrument ten, dysponujący środkami w wysokości 672,5 mld EUR, to centralny element Next Generation EU. Pomoże państwom członkowskim poradzić sobie z gospodarczymi i społecznymi skutkami pandemii Covid-19.

Źródło: *Covid-19: reakcja UE na skutki gospodarcze*, dostępny w internecie: consilium.europa.eu [dostęp 2.06.2021 r.].

Wyjaśnij, jaki jest cel polityki gospodarczej UE na lata 2021-2027.

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Unia gospodarcza i walutowa

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIV. Integracja europejska.

Uczeń:

3) przedstawia integrację w ramach Unii Europejskiej (w aspekcie gospodarczym – od wspólnego rynku do unii gospodarczo-walutowej) i najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego: Traktatu o Unii Europejskiej (traktatu z Maastricht), Traktatu amsterdamskiego i Traktatu nicejskiego.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących unii gospodarczej i walutowej;
- charakteryzuje znaczenie unii gospodarczej i walutowej dla integracji europejskiej;
- przedstawia rozwój unii gospodarczej i walutowej;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- mapa myśli;
- analiza tekstu źródłowego;
- odpytujący przyjaciel;
- podsumowanie w parach;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

Uczniowie mają za zadanie zapoznać się z materiałem zawartym w e-materiale w celu aktywnego uczestnictwa w lekcji podsumowującej.

Faza wstępna

1. Nauczyciel przedstawia temat zajęć i prosi uczniów, aby zaproponowali cele dzisiejszej lekcji.
2. Uczniowie na podstawie wiadomości poznanych przed lekcją mają za zadanie w parach lub małych grupach przygotować na kartkach mapę myśli do pojęcia „system walutowy UE” .
3. Po wstępnej fazie twórczej uczniowie zapisują na tablicy swoje propozycje.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel tworzy grupy 3–4-osobowe, rozdaje arkusze i markery.
2. Uczniowie na podstawie treści zawartych w sekcji „Podsumowanie” i „Schemat” muszą ułożyć 5 pytań, które przekażą grupie sąsiedniej. Grupy, udzielając odpowiedzi, nie mogą

korzystać z żadnych pomocniczych materiałów, mogą liczyć tylko i wyłącznie na siebie. Na wykonanie zadania prowadzący daje limit czasu.

3. Po wyznaczonym czasie grupy wymieniają się pytaniami i starają się jak najdokładniej samodzielnie na nie odpowiedzieć. Gdy wykonają zadanie, oddają arkusz grupie, od której otrzymali pytania.

4. Grupy wspólnie z nauczycielem ustalają kryterium oceniania i przekazania informacji zwrotnej zespołom odpowiadającym na pytania, np. „++” – odpowiedź wyczerpująca, „+” – odpowiedź poprawna, ale niepełna, „-” – odpowiedź nie na temat, „--” – brak odpowiedzi. Drużyna, która uzyska najwięcej plusów, otrzymuje oceny częściowe za aktywność.

5. Nauczyciel prosi, aby uczniowie w parach podsumowali swoją pracę i zapisali, jakie zagadnienia przysporzyły im najwięcej trudności, a z czym poradzili sobie bardzo dobrze.

6. Na podstawie swoich spostrzeżeń każda para ma napisać jeden wniosek z dzisiejszej lekcji. Po wysłuchaniu propozycji uczniów najciekawsze z nich zostają zapisane na tablicy jako notatka z lekcji.

Faza podsumowująca

1. Jako podsumowanie uczniowie samodzielnie wykonują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia, a następnie porównują odpowiedzi między sobą. Nauczyciel sprawdza poprawność wykonanych zadań, omawiając je wraz z uczniami.

2. Uczniowie zostają ocenieni za aktywność na lekcji.

Praca domowa:

Utrwalić powtarzany materiał do sprawdzianu – szczególnie skupić się na treściach sprawiających trudności (podsumowanie pracy w parach).

Wykonać samodzielnie pozostałe ćwiczenia w e-materiale.

Materiały pomocnicze:

CBOS, *Narastanie obaw związanych z wprowadzeniem euro*, Komunikat z badań nr 151/2014, cbos.pl.

Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut, *Leksykon politologii*, Wrocław 2002.

Jolanta Bryła, Zbigniew Czachór, Włodzimierz Malendowski, *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych*, Wrocław 2016.

Słownik myśli społeczno-politycznej, praca zbiorowa, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2007.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Multimedium można wykorzystać do przygotowania prezentacji multimedialnej, którą przedstawią uczniowie jako część wiodącą lekcji (faza realizacji).